

CYMELIA ZE STAREJ SZAFY

*Konopnicka :
Dzieje natchnień i myśli*

Julia Dickstein-Wieleżyńska

*ze zbiorów
Biblioteki Publicznej
im. Marii Konopnickiej
w Suwałkach*

W 1986 roku na aukcji antykwarycznej udało się nam pozyskać do zbiorów bibliotecznych kolejną publikację poświęconą życiu i twórczości naszej rodaczki – Marii Konopnickiej.

Książkę wydaną w 1927 roku wpisano do zbiorów czytelnicy i ze względu na jej unikatowość (m.in. rok wydania) przeznaczono do udostępniania prezencyjnego. W tym miejscu należy stwierdzić, iż niestety, ale korzystało z niej niewielu czytelników i były to przede wszystkim osoby niejako zawodowo zainteresowane tematyką związaną z osobą autorki „Roty”.

Obecnie publikacja jest dostępna również w wersji cyfrowej. Posiadany przez nas egzemplarz książki został zdigitalizowany i udostępniony na stronach Podlaskiej Biblioteki Cyfrowej.

Link do publikacji: <https://pbc.biaman.pl/dlibra/show-content/publication/edition/29717?id=29717> [dostęp: 2022.11.21]

Autorką książki jest Julia Dickstein-Wieleżyńska (1881-1943) – pisarka, poetka, tłumaczka, krytyk literacki, filozofka. Ukończyła studia filozoficzne na uniwersytecie w Berlinie, natomiast doktorat z filozofii obroniła w Rzymie. Jej zainteresowania dotyczyły filozofii, literatury a także języków obcych (tłumaczyła z 12 języków).

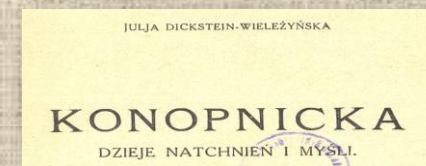

Była wykładowcą Wszechnicy Polskiej, silnie zaangażowała się w działalność emancypacyjną. Wydała wiele publikacji dotyczących równouprawnienia kobiet. Działała w Polskim Stowarzyszeniu Równouprawnienia Kobiet. Publikowała swoje teksty w czasopismach polskich i zagranicznych, m.in. w „Bluszczu”, „Epoce”, „Nowej Gazecie”, „Przeglądzie Warszawskim”, L’Europe Orientale”, „I Nostri Quaderni”. Była córką matematyka Samuela Dicksteina i Pauliny z Natansonów.

W czasie II wojny światowej ponad rok więziona na Pawiaku. Zmarła 23 września 1943 roku w zakładzie opiekuńczym na Solcu (Warszawa). Została pochowana na cmentarzu Bródnowskim – kwatera 28N-V-27.

CIEKAWOSTKA:

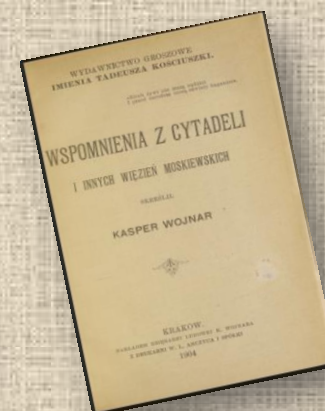
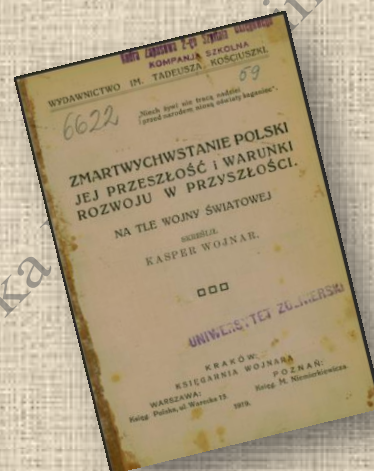
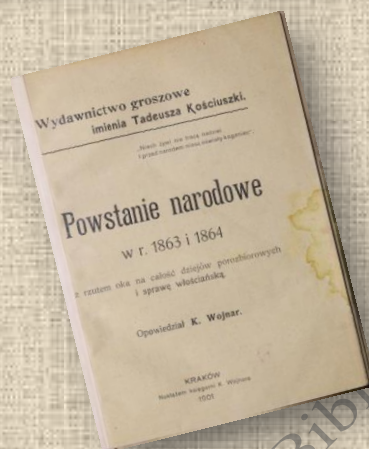
Na podstawie pracy „Konopnicka : dzieje natchnień i myśli” Dickstein-Wieleżyńska w 1927 roku obroniła doktorat na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

Opracowanie Julii Dickstein-Wieleżyńskiej ukazało się nakładem warszawskiej księgarni Kaspra Wojnara. Drukiem pracy zajęła się Drukarnia Akademicka w Warszawie.

Kasper Wojnar (1871-1948) – księgarz i nakładca, działacz oświatowy i niepodległościowy – legionista i publicysta. W młodości był członkiem tajnej organizacji o charakterze niepodległościowym, tj. Związku Żuawów, a w latach 1900-1910 członkiem Ligi Narodowej. Wydawał w Krakowie *tanie, popularne broszury ośw. i patriotyczne, przeznaczone dla ludu w serii pn. «Wydawnictwo Groszowe imienia Tadeusza Kościuszki»* (później *«Wydawnictwo imienia Tadeusza Kościuszki»*) (...) Ogółem wydał w tej serii 56 tytułów¹.

¹ A. Puciatowa, Wojnar, [w:] *Słownik pracowników książki polskiej*, Warszawa 1972, s. 975.

W latach 1922-1934 prowadził w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej 87 księgarnię i skład nut pod firmą K. Wojnar i Sp. Wtedy właśnie ukazała się prezentowana przez nas książka „Konopnicka : dzieje natchnień i myśli”.

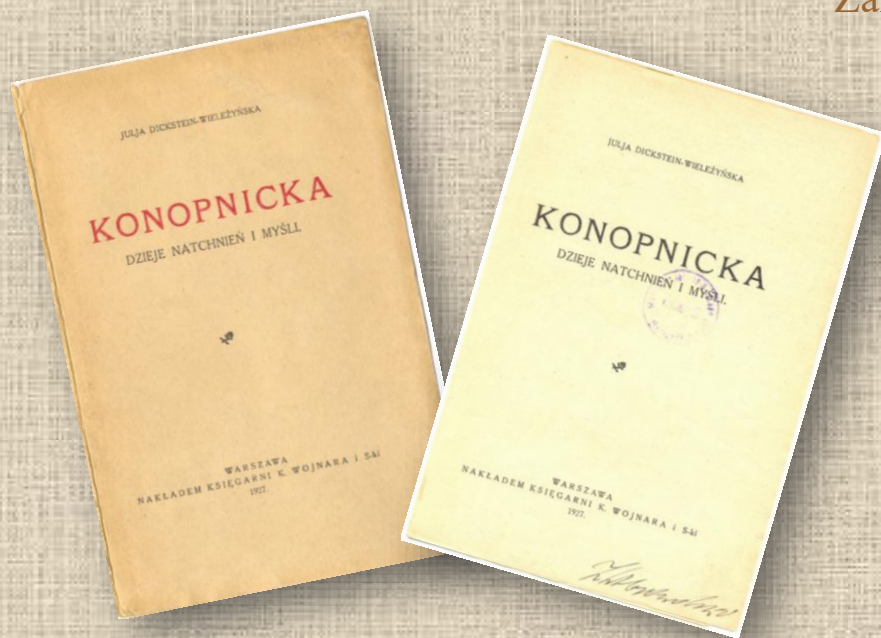
Wojnar wydawał kalendarze, książki naukowe, popularno-naukowe, jak również powieści kryminalne i sensacyjne. Ponadto jego firma specjalizowała się w publikacjach książek rolniczych, historycznych, życiorysów sławnych Polaków, książek do nabożeństwa.

Za udział w I wojnie światowej został odznaczony orderem Virtuti Militari, Krzyżem Niepodległości, Krzyżem Zasługi i Krzyżem Walecznych (2-krotnie).

CIEKAWOSTKA:

W Jedliczu (woj. podkarpackie) przy ulicy Tokarskich 22 działa Gminna Biblioteka Publiczna im. Kaspra Wojnara.

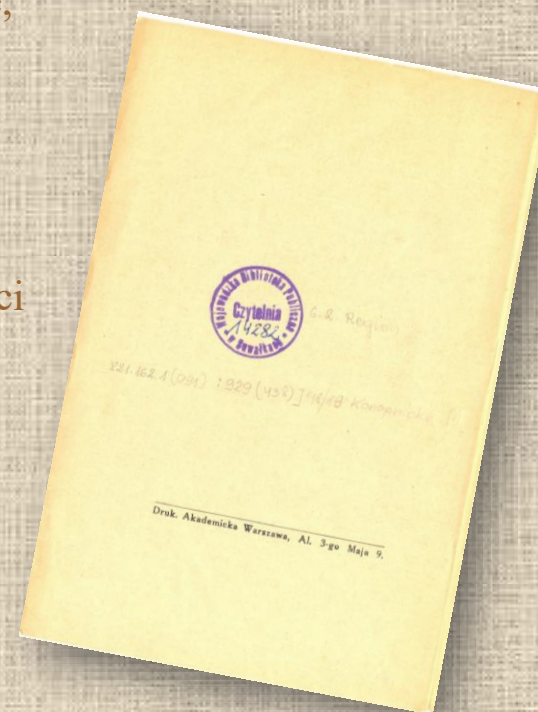

Zarówno okładka jak i strona tytułowa publikacji zawierają podstawowe dane bibliograficzne identyfikujące książkę (informacje dublują się).

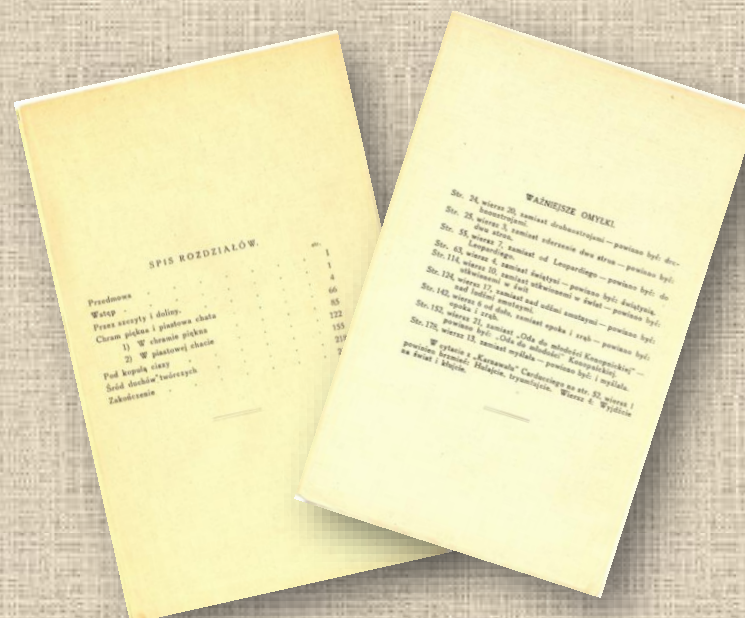
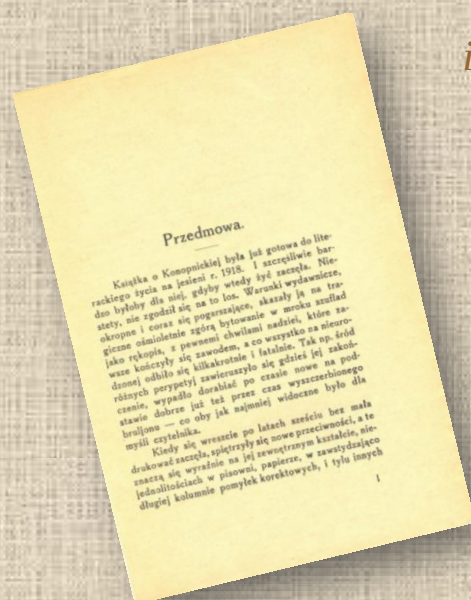
Tytulatura zawiera:
imię i nazwisko autorki,
tytuł książki,
miejsce wydanie,
wydawcę – nakładcę,
rok wydania.

Na stronie redakcyjnej oprócz znaku własnościowego – okrągłej pieczęci bibliotecznej o treści: Czytelnia, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Suwałkach, znalazła się informacja o drukarni, w której wydrukowano pracę poświęconą osobie Marii Konopnickiej.

Tekst został rozmieszczony na 271 liczbowanych stronach. Zastosowano ich arabską paginację. Pracę poprzedza Przedmowa (sygnowana podpisem o treści: J. D. W., Warszawa, 8 grudnia 1926 r.), w której autorka tłumaczy dlaczego przygotowana przez nią w 1918 roku publikacja ukazała się drukiem dopiero 1927 roku. Swoje dywagacje kończy stwierdzeniem, iż: *Konopnicka nie jest przeżyta, Konopnicka nie zamknęła się z tamtym okresem historii i ducha, w Konopnickiej jest jeszcze moc rzeczy do odkrycia i do pokochania*².

Po Przedmowie (rzymskie liczbowanie stron) znalazł się spis treści czyli Spis Rozdziałów oraz wykaz Ważniejszych Omyłek.

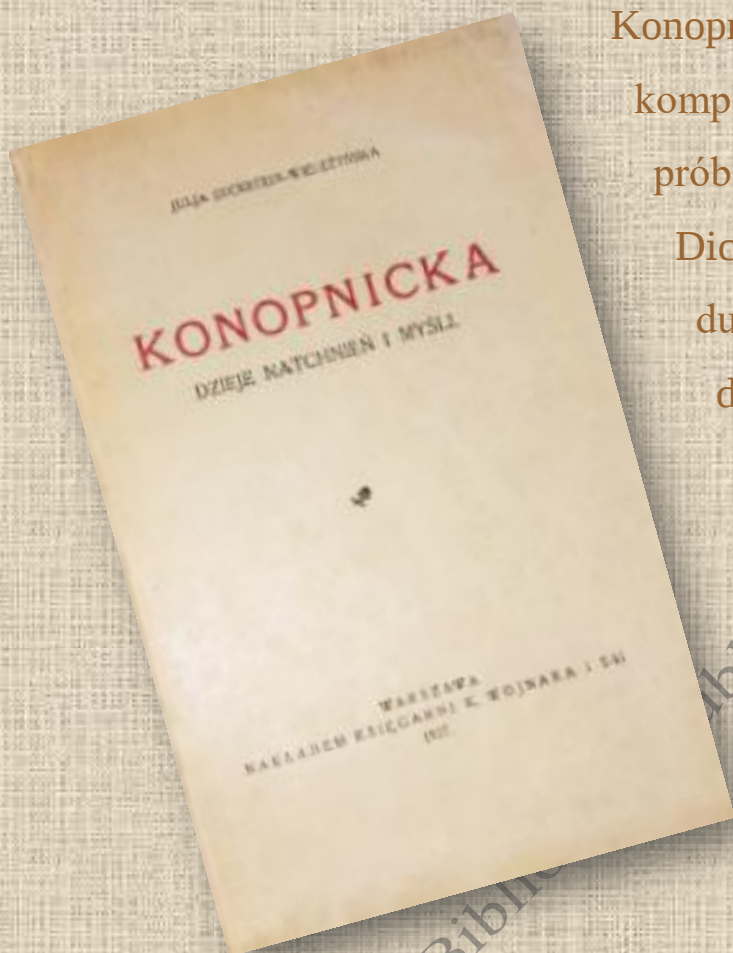

² J. Dickstein-Wieleżyńska, *Konopnicka : dzieje natchnień i myśli*, Warszawa 1927, s. IV.

Stan książki pozostawia wiele do życzenia. Zarówno okładka (miękka tektura) jak i papier zrębu głównego są silnie zażółcone i zaczynają się kruszyć. Jest to zapewne spowodowane rodzajem papieru użytego do druku, patrz – tzw. kwaśny papier, do produkcji którego stosowano dodatki chemiczne o charakterze kwasowym. Ten typ papieru był powszechnie używany do produkcji wydawnictw od połowy XIX wieku. Niestety, jednym z jego mankamentów było to, iż właśnie szybko ulegał zażółceniu i stawał się kruchy, co w konsekwencji prowadziło do uszkodzeń drukowanych na nim publikacji. Cierpią na tym zbiory biblioteczne i archiwalne.

Drugim minusem prezentowanego przez nas egzemplarza książki jest fakt, iż poszczególne składki trzonu książki nie są ze sobą w żaden sposób połączone. Ponadto również okładka nie łączy się ze składkami. Tak więc można powiedzieć, że są to luźne kartki (składki) włożone w tekturową okładkę. Jak udało nam się zauważyć, w innych egzemplarzach tej publikacji składki są zszyte i połączone trwale z okładką.

Książka Julii Dickstein-Wieleżyńskiej będąca obszerną pracą krytycznoliteracką dotyczącą twórczości Marii Konopnickiej, to chyba pierwsza (ówczesnie) próba całościowego, kompleksowego omówienia twórczości poetki ze wszystkimi jej niuansami, próba wyjścia na spotkanie z całą duchowością autorki „Roty”. Czy Dickstein-Wieleżyńska osiągnęła zamierzony cel? Czy pokrewieństwo duchowe obu autorek stało się pomostem prowadzącym do zrozumienia ducha Konopnickiej?

J. Kleiner tak pisał *Intuicja, spotęgowana pokrewieństwem duchowym, tem, że i autorka książki należy do typu „entuzjastek” — pozwoliła wielkimi linjami, ujętymi poetycznie, skreślić bogatą, organiczną „historję ducha”*³. Należy chyba zaufać Juliuszowi Kleinerowi – wszak należy on do czołówki znawców – historyków literatury polskiej.

³ J. Kleiner, „Konopnicka. Dzieje natchnień i myśli”, Julia Dickstein-Wieleżyńska, Warszawa 1927 : [recenzja], „Pamiętnik Literacki” 1928, 25/1/4, s. 175.

Bibliografia

1. Dickstein-Wieleżyńska J., *Konopnicka : dzieje natchnień i myśli*, Warszawa 1927.
2. Kleiner J., *Julia Dicksteinówna*, „Pamiętnik Literacki” 1946, z. 1/2.
3. Kleiner J., „*Konopnicka. Dzieje natchnień i myśli*”, *Julia Dickstein-Wieleżyńska, Warszawa 1927 : [recenzja]*, „Pamiętnik Literacki” 1928, 25/1/4.
4. Kłos A., Wilczak M., *Patriotka wielu ojczyzn, mediatorka, translaborantka. O Julii Dickstein-Wieleżyńskiej i jej życiu z przekładem*, „Porównania” 2021, 1 (28).
5. Puciatowa A., Wojnar, [w:] *Słownik pracowników książki polskiej*, Warszawa 1972.
6. Walewska C., *W walce o równe prawa. Nasze bojownice*, Warszawa 1930.

Zapraszamy do korzystania z naszych zbiorów

Biblioteka Publiczna
im. Marii Konopnickiej
ul. Emilii Plater 33 A
16-400 Suwałki

<http://bpsuwalki.pl>
e-mail: sekretariat@bpsuwalki.pl
czytelnia@bpsuwalki.pl
digi@bpsuwalki.pl

sekretariat: tel. 87 565-62-46
czytelnia: tel. 87 565-62-46 w. 23